

עמת (תל אביב) 54393-12-24 - פלונית נ' מדינת ישראל

עמ"ת (תל-אביב-יפו) 54393-12-24 - פלונית נ' מדינת ישראל מחוזי תל-אביב-יפו

עמ"ת (תל-אביב-יפו) 54393-12-24

פלונית

על-ידי ב"כ עו"ד יוסי סקה

נגד

מדינת ישראל

על-ידי ב"כ עו"ד טפת מויאל רוטשילד ועו"ד רוי גורדון

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו - יפו

[22.12.2024]

לפני כבוד השופט עודד מאור

החלטה

ערר על החלטתו של בית משפט השלום (כבוד השופטת ד' אמיר) מיום 19.12.24, במסגרתה דחה את בקשת

הסנגוריה להורות על בדיקתה הפסיכיאטרית של העוררת בתנאי אשפוז.

השתלשלות האירועים בתיק זה ארוכה ופתלתלה, ובתמצית שבתמצית יובאו עיקרי הדברים לצורכי הדיון בערר זה:

כנגד העוררת הוגש בשנת 2019 כתב אישום שאחז ב- 15 אישומים בביצוע מגוון רחב של עבירות, חלקן בנסיבות

מחמירות.

לאור כל ההליך שהתנהל כאמור לאורך שנים, וחרף הזדמנויות חוזרות ונשנות שניתנו לעוררת היא סירבה לשתף

פעולה במרבית ההליך ואף סירבה להיות מיוצגת על ידי עורך דין.

המועד שנקבע לשימוע הכרעת הדין הוא 7.11.24, אולם העוררת לא התייצבה לדיון זה, ועל כן הוצא כנגדה צו

הבאה. לאחר שנעצרה, הובאה העוררת לפני בית המשפט וביום 8.11.24 ניתנה הכרעת הדין, ממנה עולה שהעוררת

הורשעה בכלל האישומים כנגדה.

בסיום שימוע הכרעת הדין שוחררה העוררת, והודע לה כי ביום 12.11.24 יתקיים דיון בו יישמעו הטענות לעונש; במסגרת ישיבת יום 12.11.24 הציע בית המשפט לעוררת לשקול קבלת תסקיר שירות המבחן, וזאת מאחר שסבר שהגם "שבאופן רגיל לא היה מוזמן תסקיר לעונש, הרי מקרה זה אינו מקרה רגיל, מדובר בניהול הליך חריג, ובנאשמת שיש לה, כפי שלמדתי מעת לעת בזמן הדיונים נסיבות אישיות כאלה ואחרות שמן הראוי שאשקול אותן בקביעת עונשה", ומאחר שהעוררת סירבה לשתף פעולה עם שירות המבחן, נתן לה בית המשפט קמא שהות לשקול את ההצעה ולהתייעץ טרם קבלת עמדה, וזאת הגם ש"התנהלותה של הנאשמת פעמים רבות היא התנהלות מניפולטיבית שמטרתה עיכוב ההליך, מצאתי לאפשר את הדחיה לצורך קבלת החלטה ע"י הנאשמת אותה אני הצעתי מראש תוך תקווה שהנאשמת תמצא לנכון לשתף פעולה עם שירות המבחן ותשיב בחיוב להצעתי" ועל כן הדיון נדחה ליום 17.12.24.

דא עקא, שהעוררת לא התייצבה גם לישיבת הטענות לעונש שנקבעה ליום 17.12.24 כאמור, ועל כן, הורה בית משפט קמא על הוצאת צו הבאה כנגדה. לאחר שנעצרה על-ידי המשטרה, הובאה בפני בית המשפט שאף הורה על מינוי הסנגוריה הציבורית לייצגה במסגרת הליך המעצר.

העוררת נעצרה באותו יום והובאה לפני בית המשפט, שזימן דיון דחוף לשעות הערב. בעת הדיון הודיעה המשיבה שהיא מתכוונת לבקש את מעצרה של העוררת עד לתום ההליכים בשל החשש להתחמקות, כאשר בשים לב לשעת הדיון ודחיפותו, ניתנה למשיבה שהות להגיש בקשה בכתב. מעיון בפרוטוקול ישיבת יום 17.12.24 עולה ש"בשיח שמחוץ לפרוטוקול עלתה אפשרות לפיה הנאשמת תישלח לבדיקה פסיכיאטרית ראשונית", מאחר שהעוררת לא היתה מעוניינת בבדיקה זו, והמשיבה התנגדה לכך, קבע בית המשפט קמא כי "בנסיבות הנדונות אינני מוצאת להורות על בדיקה פסיכיאטרית לנאשמת בעת הזו. ככל שהנאשמת תשנה את דעתה, ותסכים לבדיקה, ולו ראשונית, תוכל לבקש זאת", ועצר את המשיבה עד להחלטה אחרת, וקבע דיון למחרת, לאחר שהמשיבה תגיש את הבקשה למעצר עד לתום ההליכים בכתב.

המשיבה הגישה ביום 18.12.24 בקשה בכתב לעצור את העוררת עד לתום ההליכים כנגדה, וזאת בהתאם להוראות סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי - (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו - 1996, בשל שינוי הנסיבות שמצדיק, לשיטת המשיבה, את המעצר, וזאת בין היתר מאחר שנקודת האיזון לאחר ההרשעה השתנתה, עת כבר לא עומדת לעוררת חזקת החפות, וקיים חשש להתחמקות מהליכי משפט.

בישיבת יום 18.12.24, ועוד טרם השלים בא-כח העוררת את תשובתו לבקשה למעצר עד לתום ההליכים, סבר בית המשפט שיש להעביר את העוררת לבדיקה פסיכיאטרית וזאת בשים לב למסמכים רפואיים משנת 2018 אותם "אחז בידו" הסניגור (כך מציין הפרוטוקול) בכל הנוגע לאשפוז אזרחי כפוי משנת 2018 (להלן: "המסמכים משנת 2018"), אולם חרף התנגדויות המאשימה והעוררת עצמה, ואף כי בית משפט עצמו ציין שניכר שהעוררת מבינה חלק גדול מהדברים ומגיבה להליך המשפטי, הורה על בדיקה פסיכיאטרית ראשונה, ולו לשם הזהירות, לשם בחינת כשירותה הדיונית של העוררת לעמוד לדיון.

וכך היה.

ביום 19.12.24 נבדקה העוררת בחדר המיון במרכז לבריאות הנפש אברבנאל, על ידי ד"ר עומרי סיני, וד"ר אנה גורודצקי, רופאים פסיכיאטרים מומחים, שערכו הבדיקה הפסיכיאטרית שהוצגה לבית המשפט (להלן: "הבדיקה הפסיכיאטרית").

מעיון בבדיקה הפסיכיאטרית, ומהדיון והסיכום בה, עולה שלאחר בדיקה שנערכה לעוררת על-ידי שני רופאים פסיכיאטריים מומחים כאמור, לא עלה רושם למצב פסיכוטי פעיל. צוין בה כי "יש רושם לסימולציה של תכנים אשר רוצה למסור, ותכנים אשר מנסה להימנע מהם, אינה מדברת עליהם, כולל על כתב האישום בעניינה. יודעת ומכירה את התהליך המשפטי בו נמצאת, את תפקידי עורכי הדין והשופטים, והיא לכך כשירה מבחינה דיונית לדיון היום". הרופאים המומחים ציינו שבמעמד הבדיקה לא הייתה להם גישה למערכת "איתן", ולכן סיכום המידע הרפואי בבדיקה הפסיכיאטרית הוא חלקי ולא שלם ואולם כאמור, ביחס לשאלה שהופנתה על-ידי בית משפט קמא והיא שאלת כשירותה הדיונית של העוררת במועד הבדיקה, קבעו הרופאים המומחים בצורה ברורה שהעוררת כשירה מבחינה דיונית לעמוד לדין.

ביום 19.12.24 ולאחר שהונחה הבדיקה הפסיכיאטרית בפני בית משפט קמא התקיים דיון לפניו, במסגרתה עתרו הסניגורים המלומדים להעביר את העוררת לבדיקה פסיכיאטרית בתנאי אשפוז. לשיטתם, בדיקתה של העוררת על ידי הרופאים בבית החולים אברבנאל בוצעה בחטף, ובשים לב למסמכים משנת 2018 - שהפעם הועברו לעיונו של בית המשפט - יש בהם כדי לשקף מצב רפואי המצדיק לשיטתם בבדיקה פסיכיאטרית בתנאי אשפוז.

בית משפט קמא דחה את הבקשה בהחלטה מפורטת - היא ההחלטה מושא הערר; בית המשפט קמא ציין כי הבדיקה הפסיכיאטרית נערכה על-ידי שני רופאים פסיכיאטריים, וכי התרשם שאין מדובר בבדיקה שבוצעה בחטף. מהבדיקה הפסיכיאטרית עולה באופן ברור כי אין רושם למצב פסיכוטי פעיל, אך יש רושם לסימולציה של תכנים אשר העוררת רוצה למסור, ולתכנים שהיא מנסה להימנע מהם.

עוד ציין בית משפט קמא כי להתרשמות הרופאים הפסיכיאטריים, אין לעוררת פגיעה בבוחן המציאות, וקיים ניסיון סימולטיבי מצדה, וזאת מתוך כוונה לרווח משני, ושיפוטה של העוררת הוא תקין. בית משפט קמא חזר על הכתוב בסיכום הבדיקה הפסיכיאטרית כי העוררת יודעת ומכירה את ההליך המשפטי, את תפקידי עורכי הדין והשופטים, והיא כשירה דיונית לעמוד לדין.

במצב דברים זה דחה בית משפט קמא את הבקשה להורות על בדיקה פסיכיאטרית בתנאי אשפוז, תוך שהוא מציין שהמדובר בהליך המתנהל לאורך שנים, וכי התרשם שהעוררת הבינה את הנטען בכתב האישום נגדה, את ההליך, את המתרחש, כשהעוררת אף חקרה נגדית חלק מעדי התביעה, הגישה בקשה לפסלות שופט, כשהתנהגותה הייתה מניפולטיבית בניסיון להפריע ולשבש את ההליך. בית משפט קמא ציין כי דווקא הבדיקה הפסיכיאטרית מהווה גושפנקא נוספת לקביעות אלה.

בית המשפט קמא ציין שאין בכך שהעוררת אושפזה בעבר, בסמוך לאחר התמוטטות עסקיה כדי להשליך על כשירותה הדיונית כיום, ועל כן, משהמסקנה בבדיקה הפסיכיאטרית היא חד משמעית, ואינה כזו המותירה ספק או סימן שאלה, יש לדחות את בקשת העוררת לבדיקה בתנאי אשפוז.

להשלמת התמונה יצוין שבסיפא לאותה החלטה ציין בית המשפט קמא שככל שהעוררת תגיש בקשה לעבור בבדיקה והסתכלות, תוכל להגיש בקשה מתאימה מנומקת והיא תידון.
הערר

אם כן, על החלטה זו הוגש הערר לפני בית משפט זה.

טוענת העוררת, שעיון במסמכים משנת 2018 מגלה שהעוררת אושפזה אז אשפוז אזרחי כפוי, וזאת לאור הפרעה בשיפוט ובתפישה, והתנהגות בלתי צפויה מצידה וסיכון עצמי מידי, שהיה באותה עת. עוד נטען שגם לאחר ששחררה מהאשפוז הכפוי, סירבה העוררת לקבל טיפול תרופתי. במסגרת הערר נטען, כי כבר בשנת 2018 נקבע שהעוררת חסרת תובנה באשר למצבה הפסיכיאטרי, והיא סובלת מקושי בשיפוט, ועל כן, לא ברור לעוררת כיצד ביכר בית משפט קמא על סמך התרשמותו שלו, הבלתי אמצעית, את הבדיקה הפסיכיאטרית, שנערכה - לטענת העוררת - בחופזה, על פני בדיקות מעמיקות של מומחים פסיכיאטרים, בהם פאנל מומחים, שנעשו בשנת 2018.

עוד נטען על ידי העוררת שמחלת נפש איננה בגדר אפיזודה חולפת, כי אם מחלה כרונית, וכאשר המחלה איננה מטופלת, "צצה [המחלה] מן התהומות כל אימת שרק ניתן לה".

לטענת העוררת, הנחת היסוד של בית משפט קמא כי העוררת מתנהגת בצורה מניפולטיבית - שגויה, וניתן לפרש פרשנות חלופית את התנהגותה של העוררת, והצדק מחייב שכך ייעשה. לשיטת העוררת, לא ייגרם כל נזק בהפנייתה לבדיקה פסיכיאטרית בתנאי אשפוז, ובכך יהיה כדי להסיר כל ספק בנוגע לכשירותה, כמי שנמצאה בעבר במצב פסיכוטי, כאשר המשך ניהול ההליך כנגדה מעלה חשש ממשי האם היא מסוגלת להבין אותו, את משמעות האשמה, את השלכות הענישה, דבר העומד בסתירה מוחלטת לקביעת המחוקק ולזקה בחוסר צדק, ומשמעותו פגיעה אנושה בזכותה של העוררת להליך הוגן. מטעמים אלו, ביקשה העוררת לקבל את הערר ולהפנותה לבדיקה פסיכיאטרית בתנאי אשפוז לשם בחינת כשירותה לעמוד לדין.

מנגד - המשיבה התנגדה התנגדות נחרצת לערר, וטענה טענות הן דיוניות והן לגופו של ערר:

במישור הדיוני טענה המשיבה כי ערר מכח הוראות סעיף 19 לחוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991, ניתן להגיש אך ורק אם מוצא צו אשפוז על ידי בית המשפט בהתאם להוראת סעיף 16 לחוק. במקרה שלפנינו דחה בית משפט קמא את הבקשה, ובמצב דברים זה סבורה המשיבה שאין המדובר אלא בהחלטת ביניים בהליך פלילי שלא ניתן לערור עליה. בהקשר זה הפנתה המשיבה להחלטת בית המשפט העליון ברע"פ 302/16 פלוני נ' מדינת ישראל (3.5.2016).

לגופו של ערר, ביקשה המשיבה כי יידחה, לאור העובדה שהחלטת בית משפט קמא מנומקת ומבוססת, שניתנה לאחר שנעשתה לעוררת בדיקה פסיכיאטרית ראשונית, אליה נשלחה בהוראת בית המשפט קמא, מטעמי זהירות. המשיבה ציינה כי בית המשפט התרשם מהעוררת במשך חמש השנים של ניהול המשפט, וציין שעולה שהיא מבינה גם מבינה את ההליך השיפוטי המתנהל נגדה.

המשיבה סמכה ידיה על החלטת בית המשפט קמא על כלל טעמיה ונימוקיה, לרבות בשל העובדה שהבדיקה נעשתה על-ידי שני פסיכיאטרים מומחים, וכי לא נעשתה בחטף, וכאמור בה - אין רושם למצב פסיכוי פועיל, וכי קיימת לעוררת כשירות דיונית.

המשיבה אף הפנתה לחלקים הרלוונטיים בהכרעת הדין ביחס להתנהלותה והתנהגותה של העוררת במהלך ההליך המשפטי.

בכל הנוגע למסמכים משנת 2018, ציינה המשיבה כי מדובר באירוע נקודתי לפני שש שנים, ועוד טרם הוגש כתב האישום, אמנם לאחר ביצוע העבירות, אולם בתקופה של מצוקה קשה של העוררת, וזאת לאחר שקרסו החברות אותן ניהלה, והתקבלו החלטות בנושא פירוק חברות ועת התנהלה כנגדה חקירה פלילית. המשיבה מציינת שגם אם קיימת "אפיזודה פסיכיאטרית" לאדם בתקופה מסוימת, אין בכך כדי להשליך או להצדיק, ולשלוח אותו לבדיקה פסיכיאטרית בתנאי אשפוז, ולבטח לא אחרי האמור בבדיקה הפסיכיאטרית המונחת בתיק. הכרעה

לאחר שעיינתי בהודעת הערר ובמסמכים משנת 2018 שהוגשו, בבדיקה הפסיכיאטרית עליה חתומים שני הרופאים שבדקו את העוררת, ושמעתי את טיעוני הצדדים, אני בדעה שיש לדחות את הערר.

אם כך אמרתי, אני מוצא עצמי פטור מלהידרש לעומקה של הסוגייה הדיונית שהציבה המשיבה בכל הנוגע לעצם האפשרות להגיש ערר מקום שלא ניתן צו אשפוז. אמנם זו לשונו של סעיף 19 לחוק הטיפול בחולי נפש, אולם הסוגייה מעוררת שאלות לכאן ולכאן ומעלה היבטים שונים, ובכל מקרה לאור התוצאה אליה הגעתי, אינני נדרש לכך. מצאתי להעיר שגם בהחלטת בית המשפט העליון ברע"פ 302/16 אליה הפנתה המשיבה בהקשר זה, לא דן בית המשפט העליון בסוגייה זו לגופה ודברים שנאמרו שם נאמרו אגב אורחא ומבלי לקבוע מסמרות.

וחזרה לענייננו - משהוגשה בקשה למעצרה של העוררת עד לתום ההליכים, הרי המסגרת הדיונית לעניין אשפוז עצור קבועה בסעיף 16 לחוק הטיפול בחולי נפש והמורה אותנו כך:

" (א) ציווה בית משפט על מעצרו של אדם, והוא סבור, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם העצור או מטעם תובע ... ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו הוא, כי העצור חולה וכי מצבו מצריך אשפוז, רשאי בית המשפט לצוות שהמעצר יהיה בבית חולים ....

(ב) לא יתן בית משפט צו לפי סעיף קטן (א) אלא לאחר שקיבל חוות דעת פסיכיאטרית, ולצורך כך יצווה כי העצור יובא לבדיקה פסיכיאטרית .... הודיע הפסיכיאטר המחוזי לבית משפט כי לא ניתן לערוך את הבדיקה הפסיכיאטרית אלא בתנאי אשפוז, רשאי בית המשפט לצוות על אשפוזו של העצור לשם עריכת בדיקה והסתכלות בבית חולים ..."

עיננו הוראות כי המדובר בהליך מובנה וסדור:
ראש וראשון, מעצר אדם;
שלב שני, הבאת ראיות מהן יסבור בית המשפט שהעצור חולה במחלת נפש;
שלב שלישי, מתן צו לבדיקה פסיכיאטרית, וקבלת תוצאותיה;
שלב רביעי, הוא שלב שתלוי אך ורק אם הפסיכיאטר המחוזי סבר שלא ניתן לבצע את הבדיקה הפסיכיאטרית אלא בתנאי אשפוז, יודיע על כך לבית המשפט וזה רשאי לצוות על אשפוז העצור לשם עריכת בדיקה והסתכלות בבית חולים.

למעשה, ההליך מסתיים עם קבלת תוצאות הבדיקה הפסיכיאטרית הראשונית שנערכת לעצור. אם סבור הפסיכיאטר המחוזי שלא ניתן לבצע את הבדיקה אלא בתנאי אשפוז עליו לפנות חזרה לבית המשפט על מנת שזה ישקול לצוות על אשפוז לצורך הבדיקה, כשלאחריו יוצגו לבית המשפט תוצאותיה.

ואם אנו בוחנים את השלבים במקרה שלפנינו עולה שלאחר שהעוררת נעצרה, הביא הסניגור את המסמכים משנת 2018 לפני בית המשפט קמא, וזה ציווה על בדיקתה הפסיכיאטרית.

העוררת נבדקה בבית החולים אברבנאל על ידי שני רופאים מומחים, ובסיומה של בדיקה, הגישו לבית המשפט את תעודת חדר המיון, היא תוצאות הבדיקה הפסיכיאטרית, מהן עולה שבכל הנוגע לתובנות, מצבה של העוררת ברור, ותוצאת הבדיקה כי העוררת כשירה לעמוד לדין.

לו סברו הרופאים שלא ניתן היה לבצע את הבדיקה אלא בתנאי אשפוז, היו פונים לבית המשפט, אולם הם לא עשו כן והגישו את חוות דעתם.

משלא פנו לבית המשפט בבקשה לאשפוז את העוררת לצורך הבדיקה, הרי על פי הוראת חוק הטיפול בחולי נפש תם שלב זה, ואין לכפות על הפסיכיאטרים את המשך בדיקתה של העוררת מקום שהשלימו אותה והגיעו למסקנה אליה הגיעו.

אין בידי לקבל את טענותיה הכלליות והסתמיות של העוררת כי המדובר בבדיקה חפוזה שנערכה בחטף, טענות שאינן נשענות על דבר, ונדמה שנועדו להכשיר בקשת העוררת לבדיקה בתנאי אשפוז.

זאת ועוד; העוררת טוענת כי עברה הרפואי הפסיכיאטרי משנת 2018 לא עמד לפני הרופאים שבדקו אותה לצורך גיבוש מסקנתם; יש לזכור שאירוע משנת 2018 לא יכול להוות טעם לצורך קביעת מצבה כאן ועכשיו - כפי שנבדק. הרי האשפוז הכפוי הקצר בשנת 2018, נבע ממסוכנות מיידית שהיתה לעוררת באותה עת, מה שחייב את אשפוז אז, כאשר אותה מסוכנות, איננה קיימת כיום, כפי שניתן ללמוד מהבדיקה הפסיכיאטרית.

טענת העוררת כי מחלת הנפש עלולה להתפרץ בכל רגע, היא טענה שבמומחיות שדורשת הוכחה, וזאת לא נעשה ועל כן גם טענה זו נדחית.

אולם, גם אם אניח שכך היא, הרי מעיון בתעודת חדר המיון, היא בבדיקה הפסיכיאטרית נקבע מפורשות שלא עולה רושם למצב פסיכופטי פעיל, ובשים לב לכך, לעוררת תובנה בקשר להליך בו היא נמצאת והיא כשירה דיונית לעמוד לדין.

אני דוחה את טענת העוררת כי בשל העובדה שהרופאים לא היו חשופים למערכת מידע הרפואי "איתן", לא ידעו על עברה הרפואי משנת 2018 וכך (ייתכן) שהיו מגיעים לתוצאה שונה; עברו הרפואי של מטופל הוא חלק מהאנמנזה הרפואית, ההיסטוריה והרקע הרפואי של המטופל. מעיון בתעודת חדר המיון עולה שהרופאים שבדקו את העוררת היו מודעים לאותו אשפוז בשנת 2018 לאחר שהעוררת ציינה זאת לפנייהם (ראו פירוט עבר פסיכיאטרי בבדיקה הפסיכיאטרית).

חזקה על הרופאים כי לו סברו שהמידע והנתונים שעמדו לפנייהם בבדיקה היו חסרים או היה בהם צורך על מנת להגיע למסקנה ביחס לכשירותה הדיונית, היו כותבים זאת באופן ברור, כפי שהדבר נעשה במקרים המתאימים. טרם סיום מצאתי אף להתייחס גם לאמור בהחלטת בית משפט קמא כי אם תבקש העוררת את הבדיקה, תגיש בקשה מתאימה ומנומקת והיא תתברר, וזאת מאחר שבדיון שהתקיים בערר הודיעה העוררת בפניי ש"עכשיו ראיתי את ההחלטה ואני אומרת שאני מסכימה להיבדק".

שאלת רצונו של נאשם בבדיקה פסיכיאטרית אינה מעלה או מורידה, אלא המבחן הוא ראייתי; כשם שלא ניתן לקבל חוות דעת ללא בסיס, כך לא ניתן לוותר על קבלתה בהתקיים בסיס.

מדובר בהוראה קוגנטית שלא ניתן לוותר עליה.

אין כל בסיס ראייתי לבקשה החדשה של העוררת או של רצונה עתה, והרושם הוא שמבחינת העוררת, המדובר בהזדמנות שנקרתה בדרכה, והיא בוחרת לעשות בה שימוש בעת הזו.

לסיכומי של דבר: אני סבור שהחלטת בית משפט קמא מנומקת ונכונה. לא היה מקום, ואין מקום לשלוח את העוררת לבדיקה בתנאי אשפוז אם אין לפני בית המשפט כל אינדיקציה מצד הרופאים הבודקים שיש טעם להמשיך בירור מצבה.

הבדיקה הפסיכיאטרית קובעת שקיימת לעוררת כשירות דיונית לעמוד לדין, ובדין דחה בית משפט קמא את הבקשה לבדיקה נוספת בתנאי אשפוז.

מכל האמור, אני דוחה את הערר.

ניתנה והודעה היום כ"א כסלו תשפ"ה, 22/12/2024 במעמד הצדדים.